

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata vt
Sacramento, & vt sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter Christus Dominus in hoc Sacramento constituatur, præsens
existat, operetur, & à fidelibus adoretur. 8

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

hoc sacramentum, quia pronomen illud modum significandi a Christo usurpatum mutat. Et idem est si diceret: hic est corpus meum, sum pro hic adverbialiter. Non enim significat conversionem, quæ ex substantia panis in corpus Christi per huiusmodi formam consecrationis fit. Neque item hoc Sacramentum conficitur, si dicas hoc est corpus Christi, quia non in persona Christi, & Christum representans sacramentum conficeres, sed relatiue te haberes, quod institutioni obstat. Nec denique conficeres sacramentum, si diceret, conficere, conficere corpus Christi, vel corpus meum, quia forma huius sacramenti non in fieri, sed in facto esse præsentiam Christi significat. Sic sustinet Henricus lib. 3. capite 16. Suar. disput. 59. sect. 2. Bonac. disput. 4. quest. 3. punct. 1. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 3. & alij communiter.

3. Forma consecrationis vini sunt tantum illa verba: Hic est enim calix sanguinis mei noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Variant Doctores, an omnia hæc sint de essentia? Affirmat S. Thom. quest. 78. artic. 3. S. Antonin. 3. p. tit. 13. cap. 5. §. 4. Syluest. verbo Eucharistia 1. quest. 6. dicto 4. Petr. de Soto, lect. 2. de Eucharist. Mouentur, quia posteriora verba noui, & æterni testamenti, &c. priora determinant, & eodem tenore à Sacerdote profertur. Ergo omnia sunt de essentia. Nihilominus longè verius est sola illa verba. Hic est calix sanguinis mei; essentialia, seu substantialia esse, quia finita illorum verborum prolatione significatur sanguinem Christi ibi esse præsentem. Ergo illis sacramentum sanguinis perfectè conficitur, siquidem verba efficiunt quod significant. Reliqua vero verba non vt operatoria præsentia Christi usurpantur, sed vt recitantiæ eius effectum, & declarantia sanguinis effectum. Deinde Euangelista, & Paulus præscribentes modum conficiendi hoc sacramentum plurima ex dictis verbis omitunt, illis tantum retentis, noui testamenti. Ergo signum est reliqua essentialia non esse. Imo neque noui testamenti, cum non ad significandam sacramenti substantiam, sed illius qualitatem dicta fuerint, scilicet ad denotandum sanguinem Christi esse sacramentum, quo nouum testamentum confirmatur non pro tempore limitato, sed vtque in finem mundi, esseque mysterium, quod sola fide percipi potest, effectumque esse non solum pro Apostolis, & Iudæis, sed pro Gentibus in remissionem omnium peccatorum. Adde in variis liturgiis solum prima verba sunt apposita, vt constat ex Clement. Alexandr. lib. 8. constitut. cap. 12. & 17. Ambros. lib. 4. de sacramen. cap. 5. Iustino. apolog. 2. & pluribus exornat Suar. disput. 60. sect. 1. Egid. de Coninch. quest. 78. artic. 3. dub. 2. conelus. 3. & 2. Bonacin. disput. 4. quest. 3. punct. 2. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 3. assert. 2. Henric. lib. 8. cap. 17. & alij plures apud ipsos. Quæ autem mutatio in hac forma essentialis sit, quæ non, colligitur ex dictis num. præcedenti.

4. Hinc sic formam essentialem consecrationis panis, & vini proferri à Sacerdote tum recitatiuè, & historice; tum formaliter, significatiuè, assertiue, & operatiue. Constat recitatiuè proferri ex iplo contextu canonis, in quo Sacerdos narrat sic Christum Dominum illa verba protulisse. At quia illa verba non solum recitant quod Christus fecerit, sed id ipsum deruo faciunt, & operantur, ea de causa etiam significatiuè, assertiue, & operatiue profertur. Afferunt enim, & efficiunt esse corpus Christi, quod Sacerdos suis tenet manibus, quod verum nullatenus esset, si solum recitatiuè essent prolata verba. Sic D. Thom. quest. 78. art. 5. Egid. de Coninch. 9. 78. art. 3. dub. 1. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 3. assert. 3. Suar. disp. 58. Henric. lib. 8. cap. 16. & cap. 18. Bonac. alijs pluribus relatis disp. 4. q. 3. pun. 3.

5. Sed est dubium qualiter pronomen illud hoc, vel hic supponat. Non enim pro substantia panis, vel vini supponere, potest, siquidem falsa esset propositio affirmans substantiam panis, & vini esse corpus, & sanguinem Christi, tamen ex pane, & vino corpus, & sanguis Christi conficiatur. Neque etiam pro accidentibus panis, & vini supponere potest. Tum quia accidentia non sunt corpus Christi. Tum quia non adest corpus Christi, cum pronomen illud profertur. Neque item supponere potest pro ipomet corpore Christi, alias esset propositio identica: Corpus Christi est corpus Christi, & ad conuersionem significandam omnino insufficientis. Hæc enim significari non potest, nisi prædicatum, & subiectum propositionis respiciant aliquem terminum vtrique commune. Dicendum ergo est pronomen hoc cum profertur, supponere non determinatè, & in particulari pro pane, vel illius accidentibus, vel pro Christo, sed supponere confusè, & in communi pro contento sub accidentibus panis, & vini, quæ indeterminatè adueniente prædicato tollitur. Quocirca cum dicitur hoc nihil determinatum, & singulare signat, sed signat quid commune, & indeterminatum, quod sub accidentibus panis continetur, determinatur autem prædicato adueniente, vt pro corpore Christi

supponat. Sic D. Thom. 4. 78. art. 5. & ibi Egid. de Coninch. num. 42. Suar. disput. 58. sect. 7. ver. quinta sententia. Henric. lib. 8. cap. 19. m. 1. Bonac. alijs relatis disp. 4. quest. 3. p. 4. à n. 1.

6. Finita prolatione verborum, quæ ad consecrationem diximus necessaria esse, perit substantia panis, & vini, & corpus, & sanguis Christi sub illorum accidentibus constituitur non tanquam verum subiectum, cui accidentia inhærent, sed vices subiecti gerens ea accidentia altiori, & efficaciori modo sustentando. Ob quam causam Concilia, & Patres actionem, qua hæc omnia sunt transubstantiationem appellat, id est conuersionem vnius substantiæ in aliam substantiam sub eodem termino. Etenim consecrationis verba eam vim, & efficaciam habent ex diuina promissione, vt eo ipso quo profertur, corpus Christi constituantur sub accidentibus panis, & vini, ipsaque substantias panis, & vini destruant pereunt actione, qua consecrantur. Neque ad hanc transubstantiationem opus est, vt corpus Christi denno producat, seu reproducat, sufficit ad ipsum corpus Christi constitutum sub accidentibus panis terminari. Ex qua terminatione adiuncta diuina promissione nascitur substantia panis, & vini destructio, sic transubstantiationem explicat Suar. tota disput. 61. Egid. de Coninch. quest. 75. art. 4. Bonac. disp. 4. quest. 4. pun. 5. & 6. Paul. Laymann. lib. 1. sum. tract. 4. cap. 3. in princ. Valqu. latissimè disput. 181. & seqq.

PUNCTUM VIII.

Qualiter Christus Dominus in hoc Sacramento constituitur, præsens existat, & operetur, & à fidelibus adoretur.

1. Totus Christus est sub qualibet specie.
2. Mouetur Christus ad motionem specierum.
3. Qualiter conficitur Christus existere, dum species mutantur. Et quid de apparitionibus.
4. Adorari debet adoracione laica.
5. Debet absoluitè adorari, cum non adest probabilis dubitandi ratio.
6. Sacerdos simulans celebrationem grauissimè peccat.
7. Quoties sacrificium offert, vel communicas, debes hoc sacramentum adorare.
8. Grauius peccatum est irreuerenter tractare hoc sacramentum.
9. Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius sacramenti ex Ecclesia præscripto.

1. Totum Christum sub qualibet specie panis, & vini facta consecratione constitui docuit Florentin. in decreto Eugenij de Armenis, & Trident. sess. 13. c. 3. Et colligitur ex illo Joannis 6. Qui manducat me, & ipse viuet propter me. Ex significatione tamen verborum sub accidentibus panis solum corpus Christi constituitur, & sub accidentibus vini solum eius sanguis, quia verbis consecratorijs hæc præcisè significantur. At quia corpus Christi est sanguis, & anima, & diuinitati vnitum, constituitur corpore consequenter, & concomitanter constituitur in sacramento sanguis, anima, & diuinitas, ac denique totus Christus. Et idem est de sanguine. Constituitur autem Christus, & existit sub prædictis speciebus, sicuti anima rationalis in corpore, totus in toto, & totus in qualibet parte. Nam licet in se extensus sit, & partes extra partes habeat, nullam tamen quoad locum extensionem admittit. Vnde neque diuisa hostia ipse diuiditur, nec minus ex eo accipit sub minima parte communicans, quam si sub magna communicaret, sicuti docuit Florentin. supra, & Trident. sess. 13. cap. 3. can. 1. insuper affinit ibi, qualis affinit in celo omni scientia, gratia, aliisque donis exornatus, quæ Christo glorioso competunt, quia sic decet eius maiestatem. An autem operationes materialium potentiarum præcipue exteriorum exerceat? Incertum est, quia hæc ex natura rei petunt potentiam quoad locum extensam. At ex diuina virtute verosimile est operationes visus, & auditus exercere. Etenim scire Christum Dominum in sacramento existentem non solum intellectu, sed etiam visu, & auditu corporeo videre adorantem, & illius preces audire, pietatem fouet, reuerentiam excitat, & amorem conciliat.

2. Sic Christus ex suo verbo, & promissione accidentibus panis & vini annectitur, vt ad illorum motionem ipse moueatur, illis verò destructis percat illius realis præsentia.

3. Solum est dubium de mutationibus miraculose factis an illis non obstantibus Christus sub illis accidentibus, sicuti ante mutationem profueret? Etenim ex historis fide dignis constat sæpè sub figura pueri, vel carnis, & sanguinis in sacramento apparuisse, quæ apparitiones indicant Christum ibidem existere, tamen accidentia panis, & vini videantur mutari.

dicendum ergo est si mutatio non omnibus appareat, sed aliquibus, Christus Dominus sub sacramento, sicuti antea perleuerat, quia credendum est species sacramentales abque mutatione esse, & apparitionem contingere vel ex mutatione potentia visus representantis rem aliter quam est, vel ex mutatione corporis sacramentum circumstantis. Divina enim virtute corpus circumstantis ita mutari potest, ut figuram pueri, sanguinis, & carnis aliquibus, & non omnibus referat. Si vero sacramentales species omnibus appareant perseveranter mutare, credendum est verè mutatas esse, & consequenter Christum Dominum sub illis non existere. Neque obstat sacramentum, quod sic in carnem, vel sanguinem mutatum est coli eadem adoratione, ac colitur verum sacramentum, quia colitur non in se, & propter se, sed propter Christum, quem etsi non continet, representat, sicuti de crucis adoratione dicendum est. Quod si roges, an cum Christus Dominus sub figura pulchri pueri, vel hominis crucifixi apparet in hoc sacramento, verè ipse appareat. Item an sanguis, qui aliquando in sacramento effusus est, ex venis Christi effundatur, & caro in quam sæpe species sacramentales fuerunt conuersa, verè Christi caro sit? Respondeo frequenter in his apparitionibus non Christum, sed solum illius speciem, & figuram esse; aliquando tamen credendum est verè ipsum Christum ostendi in signum sui ardentissimæ charitatis, & in exercitamentum amoris, & devotionis.

4. Superest dicendum qualiter hoc sacramentum adorari debeat? Fide certum est adorari debere interius, & exterius, adoratione patriæ, quia continet Christum Dominum eiusdem excellentiæ, & dignitatis, ac est in celo, ut latius profectur Trident. sess. 13. c. 3. & can. 6.

5. Dubitant Doctores, an hæc adoratio absoluta esse debeat, an sub conditione saltem mente retenta, si ibi corpus Christi præsens sit? Nam sæpe contingit non esse (tamen existimetur) tum ob defectum ministri, qui verè ordinatus non est, vel intentionem non habuit consecrandi. Tum ob defectum debite materiæ. In qua dubitatione certum credo mente retinere, aut verbis exprimere hanc conditionem in adoratione. Adoro hoc sacramentum adoratione patriæ, si consecratio facta est, non esse peccatum mortale, imo si bona fide, & intentione procedas, nec veniale, quia in huius conditionis appositione nullam sacramentum irreuerentiam irrogas, imo securus redderis. Verum sic procedere, quando non est probabilis ratio dubitandi, neque conueniens est, neque decet, quia minuitur denotio sacramenti, variisque serupulis animus subicitur, & aliqui periculo exponitur de fide malè sentiendi, ob quas rationes omnes communiter abque conditione aliqua actuali hoc venerabile sacramentum adorant credentes verum sacramentum consecratum esse, vtrinque Christi corpus ibi existere. Nam licet aliquando contrarium contingat, id ratum est, & communem adorationis modum impedit non debet. Sic Suar. disp. 65. sect. 2. Quinimo eo casu actus adorationis ex bona existimatione, & intentione procedens actus est religionis, quia religio non expostulat necessitas vestire circa obiectum speculatiuum verum, & in se colendum, sed satis est veritari circa obiectum præctice verum, (hoc est quod secundum prædentia regulas indicatur vero cultu, & adoratione dignum, tamen ex accidenti non sit (sub ratione formali adorationis vera. Quod in eo casu contingit. Prudenter enim iudicatur esse sacramentum, siquidem tibi adorandum proponitur, & prudenter illud adoras. Nam esto in se spectatum nulla adoratione dignum sit, est tamen dignum, prout tibi representatur, & secundum rationem formalem, sub qua adoratione que est dignitas Christi, qui verè, & realiter existit, tamen in illa hostia non existat.

6. Hanc inferes sacerdotem simulantem celebrationem, cum tamen non celebret grauissimè peccatum, quia proponit adorandum materiam nulla adoratione dignam; peiorisque conditionis esset eo, qui scienter in peccato celebraret, sicuti habetur cap. de nomine de celebrat. Missar. Et tradit Henric. lib. 8. cap. 33. & addit aliis relatis idem esse dicendum de eo qui peccatori occulto hostiam non consecratam sumendam porrigeret, siquidem proponit adorandum priusquam sumendam. Verum si proponeret hostiam adorandam tam alijs, quam ipsi sumenti, postea vero, quando manum adiuuaret ori peccatoris, illam mutaret, eique præmonito daret hostiam non consecratam, aliquibus videtur non committi grave peccatum, quia neque ipse, neque alij adorant. Sic Bonauent. in 4. dist. 9. Albert. Magn. dist. 13. art. 20. Adrian. quodlib. 3. art. 3. Henric. dicto cap. 33. Sed contrarium omnino tenendum est cum D. Thom. 3. p. quest. 80. art. 6. ad 2. Alenf. Palud. Richard. Soto, & alijs quos refert, & sequitur Suar. disp. 67. sect. 4. ad 3. probaturque ex Innocent. III. in cap. de homine de celebrat. missar. ubi in hoc proposito dicit fallà esse abiicienda remedia, que veris periculis sunt grauiora, illa enim est perniciosa fictio, Fern. de Castro Sum. Mor. Pars IV.

siquidem gestu, verbis, & factis affirmat sacerdos esse sacramentum quod non est, & idololatriæ exterioris periculum ingerit, tum respectu ipsius hominis præmoniti, qui sumendo illam hostiam flexis genibus actum adorationis elicit. Tum respectu adstantium, qui licet non videant; adorant tamen, quod alteri datur. At intrinsecè malum est proponere creaturam adorandam ut Deum, quæ nullo modo Deum continet. Ergo non licet sacerdoti hostiam non consecratam pro consecrata alteri tribuere, vel ipsemet sumere.

7. Secundò inferes quoties sacrificium offers, vel communicas debere hoc sacramentum adorare, & reuereri, quia tibi adorandum proponitur, similiter quando à Sacerdote eleuatur in Missa, aut ad infirmum defertur, vel alio modo tibi præsens occurrit, debes adorare, sicuti cauetur cap. sanè de celebrat. missar. Quod si aliquando hanc adorationem ob negligentiam omittas secluso scandalo, non videris grane peccatum commissurus ob leuitatem materiæ teste Suar. disp. 65. sect. 1. in fine.

8. Tertio inferes sacrilegium esse irreuerenter hoc diuinissimum sacramentum tractare; tractatur autem irreuerenter, si corporalibus, vasis, vestibusque immundis vasis in illius consecratione, aut si incaute custodias, ut ad corruptionem deueniat, vel ab hostibus irreuerenter tractetur, cap. sanè de celebrat. missar. Nulla tamen est ipso iure pœna imposta, sed imponenda.

9. Ad reuerentiam, & cultum tanti sacramenti, & fidelium solatium conducit primò mos ab Ecclesia retentus, asseruandi hoc sacramentum clauè obseratum in sacratio cuiuslibet Ecclesiæ parochialis, iuxta textum in cap. sanè de celebrat. missar. & Trident. sess. 13. cap. & can. 7. Secundò conducit, ne possit alius à Pontifice licentiam concedere asseruandi hoc sacramentum extra Ecclesiam parochialem, & religiosorum domum, quia frequenter alibi asseruari non potest ea decentia, & honestate qua par est. Sic ex congregat. Cardinal. referunt prax. noua Episcop. 2. p. cap. 3. num. 23. Marc. Antonin. Genuen. in praxi Archiepisc. Neapolit. cap. 92. alijs 110. Aloyf. Riccius collect. decis. 4. p. collect. 1216. & in praxi fori Ecclesiæ post. resolut. 495. in notabilib. in materia Episcop. edit. 2. Augustin. Barbosa prædictos referens de potest. Episcop. 2. p. allegat. 23. num. 8. Tertio conducit, ne sacramentum Eucharistiæ asseruetur in choro Monialium, & non in publica illarum Ecclesia, iuxta Trident. sess. 25. cap. 10. de Regularib. in fine. Aduertit tamen Man. 1. i. quest. regul. quasi. 47. art. 4. post. med. non delinquit aduersus hanc prohibitionem, si simul in Ecclesia, & in choro Monialium habeatur. Sed contrarium credo dicendum. Concilium enim videtur intendisse prohibere consuetudinem asseruandi Eucharistiæ extra Ecclesiam. Quarto conducit ad tanti sacramenti cultum, ne publicè deferatur absque lumine, ad quod credo sub obligatione graui parochum astringi, quia sic cauetur in dicto cap. sanè de celebrat. missar. & tradit prax. Episcop. 1. p. verbo Eucharistiæ. §. 2. Eman. Saà eodem num. 34. edit. Romæ. Notanter dixi publicè. Nam tempore pestis, & cum infirmus longè abest ab Ecclesia, scilicet per leucam secretò in sinu Sacerdoti deferri poterit. Deinde est laudabilis consuetudo, ut ante sanctissimum Eucharistiæ sacramentum sit die, noctuque lumen accensum, quod licet nullo iure scripto præceptum sit, obseruari tamen debet quoad fieri possit. Eman. Saà, verbo Eucharistiæ num. 34. Nauarr. de horis canon. cap. 18. num. 67.

PUNCTVM IX.

Qui sint huius Sacramenti effectus.

I. §.

Expenditur primarius Sacramenti effectus.

1. Primarius Eucharistiæ effectus est gratiæ augmentum.
2. An aliquando primam gratiam conferat? Negant plures.
3. Probabilius est oppositum.
4. Diluitur contrarium fundamentum.
5. Quando supradictum gratiæ effectum communicet Eucharistiæ.
6. An pluribus abundantior gratia conferatur, quam vnius tantum sumptione? proponuntur aliqui certia.
7. Si augens in secunda hostie sumptione dispositionem, affirmant plures abundantiosem gratiam concedi.
8. Probabilius est oppositum.
9. Soluitur fundamentum contrarium.
10. Sacramentum dum in stomacho perseverat, non auget gratiam ex opere operato.
11. Communicans sub vtraque specie an recipiat abundantiosem gratiam? Negant plures.